

El mite fundacional: com es conta una empresa d'èxit

Lectura crítica d'un perfil periodístic d'una fundadora: identificar el biaix del supervivent, separar els fets comprovables del relat construït a posteriori i reescriure el titular de manera que continue sent cert si el projecte haguera fracassat.

DURADA

50 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grups xicotets (3-4)

UNITAT 1

La persona emprenedora i l'esperit empresarial

MATERIALS

- Fitxa impresa amb el perfil
- Dos retoladors de colors distints per grup

ENCAIX CURRICULAR · Sabers A.1, A.2 · Comp. específiques CE1 · Comp. clau CCL, CPSAA, CE, CD

Plantejament

Els perfils de fundadors s'assemblen tots: algú amb una intuïció, un moment de risc, un sacrifici, i l'èxit al final com si haguera estat escrit des del principi.

El problema no és que mentisquen. El problema és que **només s'escriuen quan la cosa ix bé**. Les mateixes decisions, preses per algú a qui li va eixir malament, no donen lloc a cap article, i per això mai no es lliguen juntes. A això se li diu **biaix del supervivent**, i és l'error de raonament més comú en tot el que es publica sobre emprenedoria.

La vostra faena hui és llegir un d'estos textos com el llegiria un analista, no com el llig un lector.

El perfil (text elaborat per a esta fitxa)

«Ho vaig deixar tot i no me'n penedisc»: la fundadora que va convertir una furgoneta en una empresa de quaranta empleats

Quan el 2018 Marta va deixar el seu lloc fix en una empresa de logística, el seu entorn no ho va entendre. «Tot el món em deia que estava boja. Jo sabia que funcionaria», recorda hui, asseguda a les oficines de la companyia de repartiment sostenible que factura ja 3,2 milions d'euros a l'any.

Va començar amb una furgoneta elèctrica de segona mà, comprada amb 15.000 euros que li va prestar la família, i amb un únic client: una cadena de fruiteries del barri. El 2020, mentres mitja Espanya tancava, ella contractava els seus dos primers repartidors. «Va ser el moment d'apostar fort. La meua intuïció no va fallar».

Un préstec ICO el 2021 i una ronda d'1,2 milions d'euros el 2023 li van permetre fer el salt. Hui l'empresa té quaranta empleats i opera en tres ciutats. El seu consell per a qui comença és rotund: «No escoltes els que et diuen que no es pot».

Perfil construït per a esta fitxa amb els elements habituals del gènere. Els fets i les xifres són ficticis; l'estructura narrativa no ho és.

Objectius didàctics

- Distingir fet comprovable d'interpretació en un text periodístic.
- Identificar i explicar el biaix del supervivent en un cas concret.
- Reconèixer els factors de context i de sort que un relat d'èxit tendeix a minimitzar.
- Redactar informació sobre una empresa sense atribuir el resultat a trets de caràcter.

Passos (sessió de 50 min)

1. **Subratllat a dos colors (10 min).** En un color, el que es podria comprovar en un registre o en uns comptes; en un altre, el que és interpretació o record.
2. **La pregunta que falta (10 min).** Escriviu: quantes persones van fer el 2018 exactament el mateix que Marta? On són els seus perfils? Discutiu què li fa això al seu consell final.
3. **El que el text minimitza (10 min).** Llisteu els factors que apareixen com a detalls i que probablement van pesar molt. Per a cada un, escriviu una pregunta que li faríeu a la protagonista.
4. **El contrafactual (10 min).** Reescriu el segon paràgraf **suposant que l'empresa haguera fet fallida el 2021**. Useu els mateixos fets. Comproveu que fàcil que és: la mateixa decisió passa d'«apostar fort» a «assumir un risc desproporcionat».
5. **Titular honest (10 min).** Escriviu un titular que descriga el que va ocórrer sense atribuir-ho a un tret de personalitat. Es lligin en veu alta.

Preguntes d'anàlisi

- «No escoltes els que et diuen que no es pot». Què li falta a eixe consell per a ser útil? Com el reformularíeu?
- Si una decisió arriscada ix bé se'n diu visió i si ix malament se'n diu temeritat. Com es pot jutjar una decisió **sense** conèixer-ne el resultat?
- A la unitat hem vist què caracteritza la persona emprenedora. Quins d'eixos trets apareixen de veres al text i quins els hi està posant el periodista?
- Quines tres dades demanaríeu per a saber si esta empresa està realment sana? Pista: facturar 3,2 milions no diu res tot sol.

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Separació fet / relat	Subratllat correcte i justificat	25 %
Biaix del supervivent	L'identifica i l'explica amb el denominador que falta	30 %
Contrafactual	Reescriu el paràgraf de manera coherent amb el fracàs	25 %
Titular propi	Exacte, informatiu i sense atribució de caràcter	20 %

Variants i extensions

- **Amb premsa real:** repetir amb un perfil publicat de veres, buscat pels mateixos grups. Funciona igual de bé i sol indignar més.
- **Amb suport:** treballar només els passos 1, 2 i 5.
- **Per a qui va sobrat:** buscar la taxa de supervivència empresarial a cinc anys i calcular quants perfils com este caldria escriure per a representar honestament una cohort d'emprenedors.
- **De cara a la prova:** la caracterització de la persona emprenedora és matèria teòrica del bloc inicial. Saber distingir el tret del tòpic dona respostes molt més sòlides que repetir una llista.

Solució orientativa

Per al professorat: passos de la resolució de l'exercici.

- 1. Fets comprovables.** Les dates, les xifres de facturació i plantilla, l'existència del préstec ICO i la ronda de finançament. Tota la resta és interpretació.
- 2. Relat a posteriori.** «Sempre va saber que funcionaria», «la seua intuïció no va fallar», «ho va apostar tot perquè creia en el projecte». Són explicacions construïdes coneixent ja el final; ningú les hauria escrites així el 2018.
- 3. El biaix del supervivent.** L'article descriu conductes (deixar la faena, endeutar-se, no escoltar els escèptics) com a causes de l'èxit. Però milers de persones van fer exactament el mateix i van fracassar, i sobre eixes no s'escriuen perfils. Sense el denominador, la recepta no val res.
- 4. Factors que el text minimitza.** El préstec familiar inicial, el contacte que va obrir la primera porta, el moment de mercat. A l'article apareixen com a detalls; en el resultat van pesar probablement més que la intuïció.
- 5. Titular reescrit.** Alguna cosa de l'estil de «Una empresa de repartiment sostenible passa de 2 a 40 empleats en sis anys després d'una ronda d'1,2 milions»: descriu el que va ocórrer sense atribuir-ho a un tret de caràcter.

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE